

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inzerate sprejema upravništvo v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-niških ulicah št. 2, L, 17.

Izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Štev. 37.

V Ljubljani, v četrtek 15. februvarja 1900.

Letnik XXVIII.

Vera prihodnosti.

Dandanašnji se slišijo kaj različne sodbe o katoliški cerkvi. Povsod ta božja naredba loči duhove in provzroča vedno hujši boj. Židovski listi — seveda pod različnimi krinkami — se zaganjajo predrzno, a zvito na trdnjavo sv. Petra in trosijo med svet strupene laži, dobro vedo, da njih misli sežejo daleč in da narekujejo pogosto tudi »kristjanom po imenu« mrzko, če ne sovražno razmerje do cerkve. — Saj tudi pri nas ruje vihar. »Narod« je okužen tega sovražstva in kjer le mogoče vtakne med svoje poslušalce iskro nevolje do vlade »mračnjaštva«. Nekdaj je opravljal to pogubno službo prikrito — danes hodi prosto na dan in kadar hoče kaj pred svojo inteligenco zadostno osmešiti, postavi je brž pod okrilje klerikalizma in ironično dodane ime »katoliški«.

Vendar gre kolo časa vse drugače, kakor prosvitljeni svet misli. Dočim pri nas nekateri v svoji slepoti obožavajo takozvani krepki paganizem, poslušajmo, kaj drugodi mislijo nasprotni, a vendar še trezni listi o katoliški cerkvi. Koncem 19. stoletja gledajo nazaj in premišlujejo tudi o cerkvi v preteklih sto letih. Zanimivo je poslušati njihova mnenja.

Tako list »Hamburske Novice« (Hamburger Nachrichten), kateri je bil nekdanj glasilo Bismarka in stal za časa kulturnega boja v prvi vrsti onih, ki so delovali z vsemi močmi na »uničenje katolicizma«. Nek članek tega znanega lista je zbudil pozornost vseh. Povzemimo le nekaj misli iz njega:

»Upanje, da se bo svetovna institucija katoliške cerkve obnesla tudi v novem stoletju in obstala kakor neomajana skala, ob kateri se valovi nastajanja in propadanja brezvspešno spenjajo, se bo morda s triumfom osivelega poglavarja (pri odprtju jubilejnih vrat) kakor s kakim pomenljivim znamenjem le še utrdilo... Resnično, katoliška cerkev sme zadovoljno gledati nazaj na 19. stoletje. Kolikokrat se je mislilo, da mora v ti dobi čiste brezhipotetne vede popolnoma propasti organizacija, ki sloni le na veri in dogmah. Sedaj vemo, da je prišlo vse drugače... Od časov protireformacije in 30letne vojske katoličanstvo ni bilo še taka politična moč kakor danes... Ne more se tajiti, da se je vse v nepričakovnem obsegu vrnilo k stari veri... Antiklerikalno gibanje novejšega časa, ki sili »proč od Rima« in na katero so mnoge sangvinične narave toliko zaupale, je bil le udarec v vodo... A s posebnim zadoščenjem gleda katoliška cerkev na vspehe svoje propagande v izven-evropskih svetovnih delih. Pred vsem pa je katoličanstvo v Združenih državah pomenljiv sad izginjajočega stoletja... Kakoršnokoli stališče naj se zavzema glede katoliške cerkve, njena moč je dejstvo, s katerim se mora računati... Mi prihodnjim rodovom ne stavimo naloge, da prično z uničevanjem katoliške cerkve. Tudi nameravanega podjetja mnogih izobraženih katoličanov (!), da bi izruvali »politično« katoličanstvo, ne priporočamo; kajti pod varstvom papeštva stoječa cerkvena organizacija je imela v vseh časih močno politično stran in iluzija bi bila misliti, da bo kedaj drugače...«

(Konec sledi)

Učitelj Gostinčar pred celjskimi porotniki.

(Izvirno poročilo.)

Koučala je tedaj osodepolna pravda proti gospodu Gostinčarju, katere rezultat smo že včeraj naznanili. Nemško-nacionalni listi so pripravili svoje somišljenike porotnike prav dobro na celo obravnavo. S svojim pisarjenjem, za katero nimamo pravih besed, so svoje bralce prav živo vsaj deloma uverili o krivdi gospoda Gostinčarja. Od merodajne strani se ni storilo, kar bi bilo treba, da bi se izrek ljudske sodbe postavil na pravo podlago, da bi temeljil na prepričanju, katero naj porotniki dobijo med obravnavo na podlagi izpovedb prič in sodnih izvedencev. Ni nam v mislih, sumničiti gospodov porotnikov, ker ti so delali gotovo po svojem prepričanju, naj že pride to prepričanje od kjer koli.

O pričah bi se dalo marsikaj reči. Priča Korber je n. pr. čisto odločno izpovedal, da je prišel dr. Golič od mestne strani k ranjenemu Polancu, dr. Golič pa pravi sam, da je prišel od nasprotne strani. Ko je Korberja gospod dr. Hrašovec na to opozoril, potem se le je izpovedal ta, da ne ve dobro, odkod je dr. Golič prišel. Jako čudna se nam zdi stereotipna izpovedba priče Šepce, da je pri svojem stanovanju v skoro neposredni bližini Polančeve katastrofe že dvakrat zavrtel ključ, a potem, ko je čul prvi strel, da jo je pobral nazaj proti Engelnju, mesto da bi pomagal ranjenemu Polancu, ali pa če se je že bal za svojo kožo, da bi skočil naglo v že odklenjeno vežo.

Sedaj pa k stvari sami.

Zjutraj ob 9. uri je začela obravnavo. Že ob osmih pa je bilo v bližini poslopja okrožnega sodišča vse polno nemškega radovednega občinstva, med katerim so bili zastopani vsi znani takini in hujškači in pa mnogoštevilno tudi nadebudni gimnazijski naraščaj, katerega bi g. Petru Končnik prav gorko v nadzorstvo priporočili.

Porotniška klop je bila sestavljena z večine iz Nemcev. O obnašanju gospoda Gostinčarja pred porotniki smo včeraj poročali.

Vsebina obtožnice je bralcem »Slovence« že iz naših svoječasnih poročil v obče znana. Stvarni položaj, kakor ga je dolga obravnavo podala, je sledeči:

Gospod Franc Gostinčar, ki je bil za časa češkega obiska v Celju učitelj v Grižah pri Žalcu, se je dal od občinskega tajnika gospoda Ivana Kač in posojilničnega tajnika gosp. Rajhera pregovoriti, da je šel usodni dan 3. avgusta m. l. z imenovanima gospodoma v Celje. Ker je stal neposredno pred svojo poroko, si je izprosil za ta poset v Celje dovoljenja svoje neveste, ki mu prošnje ni odbila, nego mu stavila le pogoj, da mora biti ob polnoči doma. Da ne bi svoje neveste pustil predolgo v strahu, je preprosil gg. Kača in Rajherja, da so se okoli polnoči odpravili proti domu. Ko pridejo iz Narodnega doma do ljubljanske mitnice, jih napade tolpa, broječa, če vzamemo povprečno število po različnih izpovedbah prič, okoli 20 do 30 mož, oboroženih s palicami in dežniki. Ti Nemci, čuteči svojo premoč in poznaajo varnostne razmere v Celju, začnejo udrihati po teh treh Žalčanih, ki so jih izrecno prosili, da naj jih pusté v miru. Prvi vsled udarcev je padel onesveščen g. Ivan

kjer so mu pokladali mrzle obkladke. Drugi je padel — toda samo na kolena — gospod Mihael Rajher, tako da je stal še edino gospod Gostinčar, ki je bil v tem stališču prisiljen, da sebe in svoja tovariša obvaruje hujšega, prijeti za orožje. Ustrelil je, popolnoma obkoljen od svojih napadalcev, trikrat zapored med množico ter z vsemi tremi strelji, katere je naglo odstrelil, zadel komija Polanca. Dva strela sta Polanca težko ranila, jeden lahko. Potem je bil gospod Gostinčar ves raztepen in ves krvav aretovan in odveden v preiskovalni zapor okrožnega sodišča, kjer je presedel v najhujših duševnih in telesnih mukah dolgih osem tednov.

Tožba jako na dolgo in široko utemeljuje krivdo Gostinčarjevo, češ da je prišel že s sovražnim namenom v Celje, kar sklepa iz tega, da je imel g. Gostinčar seboj revolver. Pri celjskih razmerah je bil takrat revolver po dnevi neobhodno potreben, kaj še-le po noči.

Nadalje dokazuje obtožnica na podstavi jako čudnih indicij in dejanskih dogodkov, da je g. Gostinčar brez potrebe in iz golega političnega nasprotstva in sovražstva namenoma ravno v Polanca, katerega vendar prej niti poznal ni, streljal in nanj meril.

Po prečitani obtožnici in po družih običajnih formalnostih se je začelo zaslišavanje prič, katerega ne bomo navajali v v vrsti, kakor se je godilo, nego bomo le pri plaoidirih navajali priče in njih izpovedbe, na katere se je naslanjala obtožba in zagovor. To pa z ozirom na to, da so si priče v mnogih izpovedbah nasprotovale, in na bistveno nevažnost mnogih prič.

G. Gostinčar se je izjavil, da ne prizna nikake krivde, ter je celo stvar povedal in pojasnil, kakor je gori opisano, in se je opiral na izpovedbe svojih prič, ki bodo resnico izpovedale. Zagovarjal se je v tem zmislu, da bi vsakdo drugi na njegovem mestu isto, ali pa še kaj hujega storil, kakor on.

Priča poškodovani Polanec je dejal, da je bil s svojim prijateljem Šepcem v gostilni — pri »Engelnju«. Okoli polnoči je hotel iti domov, še prej pa je spremljal svojega prijatelja, ki je imel svoje stanovanje v Karlinovi hiši nasproti »Nar. domu«, do tjakaj. Ko storita nekoliko korakov, vidi Polanec, da pridejo iz »Nar. doma« trije možje, ki so bili namenjeni iti proti Žalcu. Precej reče spremljevalcu Šepcu: »No ich möchte wissen, wie die drei davonkommen!« Na to pospeši svoj korak in dojde imenovane tri gg. Gostinčarja, Kača in Rajherja. Že precej, ko je prišel do teh treh, je imel g. Gostinčar baje orožje v roki in nedolžni Polanec ni nič drugega storil, kakor rekel: »Versorgen Sie den Revolver!« Ker g. Gostinčar tega storil ni, je zamahnil Polanec proti prvemu z dežnikom, na kar je le-ta precej streljati začel. Izpovedal je tudi, da so ga strelji močno boleli, posebno težka poškodba na desnem očesu, s katerim baje ne vidi dobro in razločno, nego mu le oči pokažejo vsak predmet dvakrat.

Omenimo še v poznavanje slučaja, da je Polanec oženjen in oče več otrok ter znan kot zagrižen Nemec, kot je dokazni del obravnave v čudni in za Polanca slabi luči na dan spravil. Zaradi te njegove lastnosti ga baje tudi njegov prejšnji šef trgovec g. Wogg ni hotel več sprejeti v službo in najbrže tudi drugi trgovci ne, zaradi česar naj bi Sedmarška oskrbel mesto principala

ter pomagala kupiti Palletovo trgovino, katere je sedaj njegova last.

Izjavi zdravnikov smo že včeraj navedli. Dejala sta mej drugim, da se zle posledice še vedno lahko javijo v vnetju, katero je še mogoče, ker je krogla v rani ostala. Te tri poškodbe so Polanca omamile in omotile, tako da je po zatrevanju zdravnikov iz njegove omotice verjetno, da je Polanec precej pri prvem zaslišanju drugače izpovedal, kakor danes pri glavni obravnavi.

Mi smo svoje mnenje o tem izpovedali že v uvodu in pojasnimo tu le še toliko, da je pri prvem izpovedanju Polanec priznal, da se je vršil napad na Gostinčarja prej, kakor je le-ta streljal.

Glavne priče proti Gostinčarju so bile: celovski policisti, Korber, Polanec in Šepce. Ti niso mogli glede glavnega momenta, namreč če je g. Gostinčar streljal, predno je bil napaden ali ne, ničesar izpovedati, ker so vsi slučajno (?) še-le po streljanju prišli na lice mesta.

Zaslišanih je bilo v dokaznem postopku okoli 23 prič in se je zaslišavanje končalo ob 1/8. uri zvečer. Nato je g. dr. Hrašovec predlagal, da se zasliši več novih prič v jako važnih okoliščinah in da se obravnava preloži v svrhu zaslišanja glavne razbremenilne priče g. Rajher, kateremu se vabilo ni dostavilo, ker je že prej neznano kam odpotoval.

Drž. pravdnik in zastopnik zasebnega udeleženca sta se seveda temu predlogu protivila in sodni dvor je po dolgem posvetovanju predlog g. zagovornika odklonil, ker je obravnava že »im vorgeschrittenen Stadium« in se je potem izpovedba gospoda Rajherja izza preiskave prečitala.

Istotako se je le prebralo pričevanje g. jurista Kukovec, ki je iz svoje spalne sobe v »Nar. domu« ves dogodek opazoval. Vse te izpovedbe so popolno soglasne z ono g. Gostinčarja. Dvomiti nad resničnostjo teh trditvev si niti strogi drž. pravdnik ni upal, ker je bilo g. Gostinčarju nemogoče se s temi pričami, ki se medsebojno niti poznale niso, dogovoriti.

Nato so bila porotnikom stavljena vprašanja. Prvemu vprašanju je bil predmet, če je obtoženi v sovražnem namenu proti Polancu streljal in ga težko poškodoval; drugo: če je Gostinčar bil v takem duševnem stanju, da se svojega dejanja ni zavedal, — tretje: če je Polanec bil tako poškodovan, da bo moral celo življenje na tem hirati; — četrto: če je Gostinčar streljal v opravičenem silobranu; peto: če je Gostinčar silobran prekoračil; šesto: če je Gostinčar proti Polancu tako ravnal, da je bilo razvideti, da je s takim ravnanjem po navadi spojena nevarnost za človeško življenje, zdravje ali telesno varnost sploh.

Kritiko o tem, ali je šesto vprašanje v takej zvezi na mestu ali ne, prepustamo treznemu presodku bralcev in obžalujemo le, da ni bilo med porotniki kacega jurista, ki bi sodnemu dvoru to čudno kombinacijo primerno pojasnil.

Na to je začel državni pravdnik svoj govor, poln besedij. Zadosti mu je bilo, da je povedal, da razbremenilne priče Gostinčarjeve v nebiestvenih stvarih popolno ne soglašajo, da jim torej ni verjeti. Vso vero pa je dal Polancu, ki je v preiskavi pod prisego drugače govoril, kakor pri glavni obravnavi tudi pod prisego. — Apeloval je torej na vest porotnikov, češ, če Gostinčarja

krivim spoznate, boste pravici zadostili, če ga boste oprostili, boste s tem quasi izrekli, »dass ein Slovene seinen politischen Gegner unbestraft über den Haufen schieben darf. Wie man das frühere Jahrhundert des Jahrhunderts der Electricität u. s. w. genannt hatte, so würde der Freispruch Gostinčars das jetzige Jahrhundert zum Jahrhundert der sittlichen Verkommenheit stempeln«.

V istem zmislu je govoril dr. Stepischnegg, seveda le bolj robato in neprikrito. Imenoval je sicer le indirektno Gostinčarja roparja in vprašal porotnike, če morejo verjeti, da je bil kedaj ropar od popotnikov napaden, — da toraj morajo Gostinčarja krivim spoznati. Za ušesa, ki tacih govorov niso vajena, je prava muka in pokora tako plaidiranje poslušati.

Vzdignil se je na to zagovornik, g. dr. Juro Hrašovec, ki je precej od začetka izjavil, da v takih apelihi, takih splošnih trditvah in takih sumničenjih predgovornikom ne bo sledil. Stvarno se je na to spustil v obdelovanje in podrobno razlaganje predložene dokaznega materijala in je vedel brez sumničenj ugodne kot neugodne izpovedbe prič prav ceniti.

Navajal je pričo g. Kača, ki ni vedel drugega kakor to, da je bil prvi udarjen in da je precej nezavesten obležal. Tedaj se iz tega naravno sklepa, da je bil prej napad, kakor je Gostinčar streljal, ker bi sicer moral Kač tudi strel čuti. Ravno priča Kač, katera je čisto slabotna, ker ji manjka desna roka, pobija najbolj trditev državnega pravdnika, češ Gostinčar je hotel v Celju »einen politischen Helden spielen«. Če bi bilo Gostinčarju v resnici na tem, si ne bi bil izbral moža z samo levo roko za spremljevalca in tudi ne samo dveh mož, ko je vendar moral vedeti, da pride vsepovsod do svojih nasprotnikov, ki so v velikih skupinah v bližini »Narodnega doma« patrulirali »um die heimkehrenden Slovenen zu züchtigen!« Priča Tomaž Železnikar je neprikrito povedal, da bodo čakali Savinčane, ko se bodo iz »Narodnega doma« vračali. — Priča vojak Verstovšek je potrdil, da je bil na straži, da so ga imenovane nemške patrulje vprašale, če ima ostro nabito puško, in ga pozvale, naj odide s ceste za vrata. Ko so imeli Gostinčarja v svoji sredini, je čul ta vojak klice: »Wir haben ihn schon!«

Priči Kolenc in Zakrajšek sta videla, da so čakale neke osebe na straži na odhajajoče Slovence. Ti stražniki so si začeli živigati in znamenja dajati, da je bila naglo večja skupina skupaj. Kolenc, Zakrajšek, Verstovšek in gori omenjeni jurist Kukovec so prav razločno čuli te signale z živiganjem in so tudi to živiganje smatrali signalom za organizovan napad. Da se je v resnici za domenižen napad šlo, se razvidi iz tega, da se ni nobena priča oglasila, ki bi potrdila, da je bila že pred streljanjem na lici mesta, če prav je po neovrznih in nesumljivih pričah dokazano, da je bilo že prej na mestu gotovo nad 20 oseb, ki so skupaj hodile in se tudi medsebojno poznale.

Značaj poškodovanega Polanca, kateremu se poškodba komaj še pozna, je markiral zagovornik z izjavo priče Šepec in Polanca samega, ki je rekel: »Ich möchte wissen, wie es diesen drei ergehen wird!«, s čemur je sam Polanec priznal, da je vedel o nameranih napadih. Njegova dolžnost, kot dolžnost poštenega državljana bi bila, tak napad s pravočasno opozoritvijo preprečiti. Ker pa tega storil ni, je sebe izdal kot somišljenika napadalcev in da je njih počenje odobral. Tedaj je Polanec sam tudi kriv, če je prišel do poškodbe, in je pripisati le golemu slučaju dejstvo, da je bil težje ranjen, kakor Gostinčar.

Da so bili napadi po celem mestu dogovorjeni, dokazuje priča Kopriva, kateremu bi se bila slika zgodila, kakor gospodu Gostinčarju, da ni pri Palosu še o pravem času čul klica: »Das ist auch ein Windischer!«, kar ga je pripravilo do bega in so ga napadalci preganjali čez Savinjo notri v mestni park.

Priča Maloprou je jako rezervirano izpovedal, ker se mu je namignilo, da se mu odvzame zaloga piva ali da se njegovo pivo bojkotuje, če vse izpove. Potrdil je pa vendar, da so bili odhajajoči trije žalcani napadeni, predno je Gostinčar streljal.

Opozarjal je še končno g. zagovornik na izpovedbe več prič, katere Gostinčarja rišejo kot mirnega človeka, ki ni nikoli agresiven in nikakr zabavljivec, nego čisto miren in ljubeznjiv človek. Isto povedo spričevala pristojne občine in drugih oblasti.

Na podlagi vsega tega je prosil zagovornik v imenu pravične stvari, v imenu Gostinčarjeve neveste, njegovih slabotnih starišev in njegove sestre za oproščenje in zanikanje glavnih vprašanj, kajti če ga obsodijo, s tem ne bodo spravili političnih nemirov iz Celja; da to preprečijo, naj gledajo pristojne oblasti, in državni pravdnik kot zastopnik pravde naj tudi temu svojo pozornost posveti. Porotniki nimajo soditi ne kot Slovenci, ne kot Nemci — nego kot ljudje.

Na to sta prizadeta državni pravdnik in dr. Stepischnegg na dolgo in široko replicirala in je na njuno repliko še dr. Hrašovec svoje stališče pojasnjeval.

Po polurnem posvetovanju so porotniki prvo vprašanje z devetimi proti trem glasom zanikali, tretje in šesto pa z desetimi proti dvema potrdili.

Na podlagi tega izreka je sodni dvor prisodil Gostinčarju enomesečen zapor zaradi prestopka po §. 335 kz. in ga obsodil v plačilo odškodnine na Polanca. — Poparjeni so Nemci to obsodbo začuli, z mnogo večjim veseljem pa mi, ki smo po porotniški klopi sodeč bili pripravljeni na kaj hujega. A sedaj je ravno to značilno, da so morali celo nasprotni porotniki, med katerimi je bilo šest znanih celjskih Nemcev, Gostinčarjevo nedolžnost priznati.

Tako je tudi ta stvar za nas častno končana!

Politični pregled.

V Ljubljani, 15. februarja.

Državnozbornsko zasedanje in Čehi.

Razmere, v katerih je Koerberjeva vlada sklicala parlament k nadaljnjemu kratkemu delu, so ravno tako neugodne, kakor so bile za Claryja in je toraj nada na redno, mirno parlamentarno delo v parlamentu še prav malo zagotovljena. To misel izražajo tudi mladočeski listi, ki pravijo, da zastopniki češkega naroda še ne bodo opustili obstrukcije proti vladi in sicer tako dolgo ne, dokler se ne da nadomestilo za razveljavljene jezikovne naredbe. Odstop Claryjevega kabineta, pravijo »Nar. Listy« ni nikako zadostilo za storjeno krivico. Državni zbor naj se pošlje domov, nastopi naj vlado zopet paragraf 14, delajo naj pa deželni zbori, ki so pravo pribežališče ustave. Iste misli se izražajo tudi v »Lidovih Novinah«.

Češki načrt za šole manjšin. Češki deželni zbor je že maja 1899 sklenil v vseh treh branjih načrt zakona glede zakonite preosnove javnega ljudskega šolstva v narodno mešanih šolskih okrajih. Dotični načrt služi v podlago pri sedanjih spravnih dogovorih in določa mej drugim sledeče: V narodno-mešanih šolskih okrajih, v katerih obstoje splošne ljudske šole le s češkim ali samo z nemškim učnim jezikom, kjer se pa vendarle kaže potreba pouka v drugem deželnem jeziku, tedaj je v dotični občini osnovati šolo s tem učnim jezikom. Ta potreba je vselej dokazana, ako je v občini nad 40 šolodolžnih otrok, ki govore drugi deželni jezik in katerih stariši ali zastopniki bivajo vsaj tri leta v dotični občini. To so glavne določbe v dotičnem načrtu, na čegar podlagi se vrši sedaj razgovor mej češkimi in nemškimi zastopniki.

Poljaki niso Slovani, tako se je po poročilu »Grazer Tagblatt« izjavilo poljsko dijaško društvo, ko je vrnilo povabilo na Dunaj bivaajočih čeških in jugoslovanskih dijakov na Prešernovo slavo, ki se priredi 7. marca na Dunaju pod pokroviteljstvom grofa Harracha. Poljsko dijaško društvo je doposlalo slavnostnemu odboru nemško pismo naslednje vsebine: »Mi nismo Slovani in prosimo, da nas v bodoče pustite v miru s takimi stvarmi.« Mi sicer ne vemo, koliko je istine na tem poročilu graškega nemškotacionalnega lista, a ujema se izjava poljskih dijakov popolno z brošuro, ki jo je pred nekaj časom izdal sin dr. Smolke, v kateri dokazuje, da Poljaki niso Slovani, marveč so 1. Poljaki, 2. Poljaki in 3. Poljaki. Ostali

avstrijski Slovani si bodo to dobro zapomnili, pa tudi Nemci so veseli takih izjav.

Gonja proti francoskim asumpcionistom. Kako silen boj bijejo francoski katoliki z Waldeck-Rousseau-ovo vlado, je dokaz pismo, ki ga je pisal nadškof v Aixu patru Bailly, ki vodi in urejuje znani zelo razširjeni katoliški list »Croix«, kateremu pismu povzamemo naslednje misli: Minister za bogočastje mi je naznanil sklep ministerskega sveta glede razpustitve reda asumpcionistov, ob enem me pa obsodil, ako ravno mi ni dovolil neobhodno potrebnega zagovora. Tako postopanje se ne da opravičevati. Zakaj minister ne postopa jednako proti uradnikom najrazličnejših vrst, ki so z vso strogostjo napadli in kritikovali sodbo nad izdajalcem Dreyfusem? Ko bi minister tako skrbel za čast in ugled svojega urada, bil bi v domači deželi bolj spoštovan in priljubljen, kakor pa je. Ako ima republika toliko sovražnikov, je to njena in ne moja krivda. Mi spoštujemo zakone, dokler se strinjajo z našo vestjo... Vi asumpcionisti ste predstraža. Z vami smo namenjeni smrti. Branimo se z vsem dopustnim orožjem. Ministrovo pismo je tako neuljudno, da ga gotovo ni bral pred podpisom. S tem, da nam je vzel dohodke, je storil dejanje, ki se v vseh jezikih smatra za najnečastnejše.

Glasba.

Slavjanska Lira. Tamburaški glasbeni list. H. Vogrič. Cena je celo leto 15 kron, za pol leta 8 K. Uredništvo: Trst, Via Colonna 2. I. Izdajatelj in zalagatelj. — Za tamburaške kroge je ta zvezek velikega pomena. Saj vemo, kako težavno je za voditelja tamburaškega zbora prirejati razne naprave za svoj zbor. Tak prireditelj mora poznati precej splošne glasbene teorije. Če se tudi tamburaški zbori ne drže najstrožjega kontrapunkta, vendar vsaj v glavnih pravilih mora biti trden, da ne sprevrže s celim svojim orkestrom. Poleg tega imajo tamburice še svojo čisto posebno instrumentalno tehniko. Seveda ni ta tehnika na onem stališču, kakor recimo virtuoza tehnika vijolinistov, vendar tudi tamburica ima svoje posebne lastnosti in fine, katere mora dobro poznati, kdor hoče iz teh navidezno tako preprostih narodnih glasbil narediti umetniški zbor s krepkim efektom. G. Vogrič je v »Slavjanski Liri« podal tri tamburaške zборе: »Na zdar! koračnica«, »Silvestrova noč. H. V. Julijev«, »Bogomilovo slovo. Odlomek operete: Jamska Ivanka. Hrabroslov Vogrič«. Skladbe same ob sebi stoje na istem umetniškem stališču, kakor občinstvo, katero običajno posluša podobne produkcije. Prireditev pa je najvzornejša, kar smo je še opazili pri podobnih skladbah. Litografija je jasna, na tesnem prostoru podaje s hvalevredno natančnostjo lepo partituro. Pri »Silvestrovi noči« menda nekaj manjka. Najbrž se naj ponavlja od začetka. Zadnja skladba ni dokončana, ampak se bo nadaljevala v prihodnji številki. — Priporočamo tamburašem. Iziti bi bila morala »Slavjanska Lira« že 15. januarja, a se je iz tehniških ozirov zakasnila. x.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 15. februarja.

Slepa strast! Čudno cvetje poganja »furor liberalis«, ki pod vodstvom trdke Tavčar-Malovrh vlada neomejeno v uredništvu »Slov. Naroda«! Ponedeljski list prinesel je zopet jeze peneč napad proti dr. Šusteršiču osobno in proti združni organizaciji posebe. Ni vredno odgovarjati na posamezne abotne napade, na trditve, ki desetkrat ali stokrat ponovljene v »Narodovih« umazanih predlagane, kakor takrat, ko jih je ta ali oni prvokrat zapisal za »glasilo slovenske inteligence«. Tisti, ki so poklicani izrekat i sodbo o združni organizaciji in ki zlasti o tem kaj razumejo, tisti že vedo, kaka je resnica; druge ljudi pa ta stvar pravnične briga. Jeden »Narodovih« napadov pa se nam vendar zdi vreden, da nanj malo reagujemo, odnosno, da ga pribijemo na steno. Ta napad je naravnost neprecenljive vrednosti, ker je značilen za vse »Narodovo« počenje in v tej zadevi. »Narod« namreč piše, da je pokojni poslovodja Gospodarske zveze

sam pripovedoval, da je falsificiral bilanco Zvezinih zadrug. Dobro! Izvrstno! Le ena sama oseba se zamore imenovati »pok. poslovodja« Gospodarske zveze in to je koncem lanskega leta zamrl g. Makso Veršec. On je bil ob začetku, ko je Gospodarska zveza imela še majhen poslovni obseg, res nekaj časa nekaj »poslovodja« tega društva, odnosno bil je prvi uradnik tam. Drug uradnik Gospodarske zveze doslej še ni umrl, torej se »Narodova« trditev ne more nanašati na nobeno drugo osebo, nego na pokojnega g. Veršeca. Na čast pokojniku moramo izraziti svoj opravičen dvom na tem, da bi bil g. Veršec bilanco kake zadruge »falsificiral«, ali da bi bil kaj takega pripovedoval. Toda dr. Tavčar to trdi — toraj mora ta okolnost vsaj za dr. Tavčarja in njegovo stranko imeti kaj pomena. Zdaj pa čujte! Akoravno je po trditvah dr. Tavčarja g. Veršec samega sebe baje označil kot falsifikatorja, — je isti dr. Tavčar v kompaniji z istim g. Veršecem in raznimi korifejami liberalne stranke snoval v Ljubljani eskomptno banko in isti g. Veršec je bil do svoje smrti poslovodja in brezmejni zaupnik skozi in skozi liberalne »Glavne slovenske posojilnice«, katero je se celo Tavčar-Malovrhovo trgovsko-obrtno društvo na vse sile priporočalo slovenskemu občinstvu. Ali niso to krasne razmere! Dr. Tavčarju in njegovim sodrugom svetujemo, naj nikar ne kličejo gotovih duhov — sicer jih ne bodejo mogli več pregnati! Do gotove meje molčimo in prenašamo — toda preveč napeta struna počí! Dr. Tavčarju in njegovim povemo, da se bomo kmalo morali začeti pečati z raznimi liberalnimi podjetji, katerim doslej še prizanašamo, ker nočemo napravljati zmed. Ali eno inoramo vendar že danes povedati. »Narod« se zaletava v zvezine kmetske zadruge — kojih do danes niti ena ni prišla v položaj, da bi bila morala plačila ustaviti in se z upniki poravnati. To se je doslej pripetilo le eni sami zdruzi na Kranjskem: liberalni zdruzi slovenskega kolesarskega dirkališča! In to, akoravno jo je bogato podpirala mestna občina! Toraj, liberalci, čedite svoj hlev in kedar bode ta lepo snažen — začnite pred tujim pragom pometati!

Javno predavanje. Sinoči je v dvorani »Kat. doma« g. dr. Žitnik predaval o »soc. demokratskem rajju«. Na podlagi soc. demokratskih spisov in programov je predavatelj opisal bodočo državo ali splošno gospodarsko zadruzo, kakor jo Marx, Lassalle, Bebel, Liebknecht, Dietzgen, Stern, Kautsky in drugi »proroki« v svojih govorih in knjigah slikajo vernim svojim poslušalcem. V tem soc. demokratskem rajju bode, kakor sanjajo oče Bebel in drugi, vladala popolna »enakost, prostost in bratovstvo«, a brez Boga, brez vere in krščanske morale. Z vzgledi je govornik dokazoval, da so vse te obljube le prazne sanje, zlati gradovi na oblakih, fata morgana v puščavi. Delavski stanovi potrebujejo in z vso pravico zahtevajo od države in dežele zakonitega varstva za svoje delo in imetje, zavarovanja za onemoglost in starost, obrambe proti izkoriščanju. Krščanska pravičnost vlada v javnem življenju nasproti delavskim stanovom, to je najtrdnjša ovira socialne revolucije, s katero preté socialni demokratje. — Države so mnogo zamudile, mnogo grešile v socialnem pogledu, skrajni čas je, da resno in temeljito prično s socialnimi reformami. Ne vsakemu enako, ampak vsakemu svoje, torej poštenemu delu tudi pošteno plačilo, to bodi pravilo in zakon. — Po tem predavanju se je oglašil neki socialni demokrat. Naglašal je, da je sicer star še ne 25 let, a videl že mnogo držav in dežel, opazoval razne stranke in narode, a se prepričal, da so le socialni demokratje pravi prijatelji delavcu in da so vse predgovornikove trditve neresnične. Predavatelj dr. Žitnik temu izkušenemu možu pojasni, da takov raj na grbasti zemlji slikajo delavcem socialnodemokratiški voditelji in da jih je na tisoče in tisoče v mokraskem taboru, ki socialnodemokratskih nauk niti natančno ne poznajo in slepo deró za svojimi »proroki«, ki jim obetajo nebesa na zemlji. Ko-

žanih. Poročevalec nasvetuje: Zbornica naj učeneem Josip Borštnar, Ivan Hočevar, Alojz Peterka, Josip Rainer, Ivan Deu in Maks Koželj podeli ustanove po 50 gld., Josipu Petriču ustanovo za 80 gld., učenki Fani Opeka za 40 gld. in Valentini Kavčič 25 gld. — Predlog se sprejme.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 15. februv. (C. B.) Cesar je imenoval predsednika moravskega deželnege kulturnega sveta, grofa Karola Zierotina namestnikom za Moravsko.

Dunaj, 15. februv. Za letos vlada ne bo zahtevala povišanja kontingenta vojaških novincev.

Dunaj, 15. februv. (C. B.) Nižjeavstrijski deželni zbor je sklican na 20. februarja.

Pazin, 15. februv. Italijanski realni gimnazij je za prvi in drugi razred dobil pravico javnosti.

Praga, 15. februv. Na „cesarskem travniku“ je včeraj popoldne počil led in je padlo v vodo šest dečkov; tri so rešili žive, trije so utonili.

Vojska v Južni Afriki.

Z bojišča ni danes nikakih poročil. Obe stranki se zopet natihome pripravljati na odločilni boj v bližnjih dneh. Poleg angleškega prebivalstva na domačih tleh pričakujejo najtežje odločitve zaprti angleški vojaki v Ladysmithu in Kimberleyu, ki pa so že večinoma izgubili vsako nado na ugodno rešitev.

Najmanj v skrbeh so Buri, ki so preakrbljeni z vsem in za vsak slučaj. Armada severno nad Tugelo se je v precejšnjem delu že podala na novo bojišče.

London, 15. februarja. „Daily Mail“ poročajo iz Rensburga, da je dejstvo, da so se Angleži umaknili, veliko večjega pomena, nego se je s početka mislilo. Bil se je zelo vroč boj, izgube na obeh (?) straneh so izredno velike. Dvomi se, da bi se mogli Angleži vzdržati v Rensburgu.

Bruselj, 15. febr. Poslanik oranjske države dr. Müller zatrjuje, da so poročila angleška o razporu mej Oranji in Transvalci neresnična. Državi ostaneta združeni ter bota narekovali Angleški trde pogoje za mir: popolno neodvisnost obeh držav, del severne Kapske dežele s Kimberleyem, Bazuto- in Bečuana-deželo in jedno natsko pristanišče. Za ta namen se bodo Buri borili do zadnjega meža.

London, 15. februv. (C. B.) Vojni arad je izdal povelje, naj se pripravi na odhod 8. divizija ter vse potrebno za odpošiljatev novih topov.

London, 15. febr. „Evening News“ (Večerne novice) poročajo, da kraljica zaradi resnih dogodkov v Afriki ostane doma in ne gre v Italijo. Poročila potrjujejo, da se je Buller bežeč umikal čez Tugelo ter da se Kimberley ne more več dolgo držati. Buri napredujejo na jugu oranje-države. Pod Kimberley-jem vsaki hip pričakujejo večje bitke.

London, 15. febr. „Morning Post“ objavlja brzojavko, glasom katere je izjavil Buller, da je osvoboditev Ladysmitha nemogoča: izgubil je vsako nado na oprostitev Whitove armade. Buller ne zmore sedaj ničesar in se more le še potruditi, da ohrani armado za obrambo Natala.

Zaročenca.

(I promessi sposi.)

Milanska povest iz sedemnajstega veka. — Laški spisal Alessandro Manzoni, prevlel I. B.—c.

(Dalje.)

Mej tem časom se je Agnese zaman trudila, prepričati hčer, ki se je protivila sedaj z jednim, sedaj z drugim delom te ga le dilema: ako je stvar slaba, je ne smemo storiti; ako pa ni slaba, zakaj ne povedati je patru Cristoforu?

Renzo se vrne ves zmagovit, sporoči svojo stvar in konča z nekim „ahm“, medmetom, ki naj je značil toliko kot: „ali sem jaz prebrisan človek, ali nisem?“ „Kdo bi bil opraviel bolje?“ Komu bi kaj tacega prišlo na um? in kdo ve, kaj še vse.

Lucija lahko maje z glavo. Toda ona dva, vsa v ognju, se malo menita za njo, kakor za otroka, o katerem ni upanja, da bi se mu do cela dopovedala kaka stvar, kateri se bode pa pozneje udal prošnjam in poveljem ter bode storil to, kar od njega zahtevamo.

„Dobro“, reče Agnese, „dobro, a vendar še nisi mislil na vse.“

„Česa še manjka?“ vpraša Renzo.

„In Perpetua? Nisi mislil na Perpetuo. Tonia in njegovega brata bo pustila noter. A vi dva! Vidva! Premisli! Veš, da jej je zapovedano, da vaju mora odvrniti od hiše bolj, kakor odvrčamo dečka od hruške, na kateri uže zoré sadovi.“

„Kaj nama je storiti?“ reče Renzo, nekoliko zmešan.

„Evo, na to sem mislila jaz. Jaz grem z vama. Imam skrivnost, s katero jo zvabim v stran in jo premotim, da vaju ne bode opazila in bota šla lahko noter. Jaz jo pokličem k sebi in potem uže vem za pravo struno... Bodeš videl.“

„Izvrstno!“ vsklikne Renzo, „jaz sem vedno dejal, da ste vi najina opora v vsem.“

„Toda vse to nam nič ne koristi“, reče Agnese, „dokler ne pregovorimo te-le, ki trdovratno trdi, da je to greh.“

Tudi Renzo poskusi pri nji svojo zgovornost, toda ona se ne dá omajati.

„Jaz ne vem, kaj naj vama odgovorim“, pravi Lucija, „uvidim pa, da je treba pri tej stvari, kakor vidva pravita, uporabiti vsakovrstne izgovore, laži, prihuljenosti. Ah, Renzo, tako nisva začela! Jaz hočem biti tvoja žena“, — ni mogla izgovoriti te besede in izraziti svoje želje, da ne bi zaručela — „jaz hočem postati tvoja žena, toda po pravi poti, v strahu božjem, pred oltarjem. Pustimo, naj poskrbi Oni nad nami! On bode razrešil vozelj in nam pomagal, bolje nego vsi mi s temi zvijačami. In zakaj imeti skrivnosti pred očetom Cristoforom?“

Razgovor je še trajal in se še nebi bil tako kmalu končal, kar se začujejo nagle stopinje sandal, šumenje plapolajoče halje, kakor bi se veter zaganjal v ohlapna jadra — znamenje, da prihaja oče Cristoforo. Vsi obmolknejo, in Agnese jedva še utegne, da zašepeta Luciji na uho: „Skrbno pazi, da mu česa ne zineš!“

(Dalje prih.)

Umrli so:

12. februarja. Helena Konec, gostija, 85 let, Suknarske ulice 3, ostarelost.

V bolnišnici:

8. februarja. Uršula Zajc, dninarica 63 let, vodenica.

9. februarja. Ivan Kisovec, hlapec, 26 let, jetika.

10. februarja. Neža Afric, zidarja žena, 55 let, vsled raka. — Andrej Bebar, kajzar, 60 let, mramorus et dementia.

Cena žitu na dunajski borzi

dné 14. februarja 1900.

Za 100 kilogramov.

Pšenica za pomlad . gl.	7 91 do gl.	7 92
„ „ maj-juni „	8 — „ „	8 03
„ „ jesen . . „	8 11 „ „	8 12
Rž za pomlad . . „	6 79 „ „	6 80
„ „ maj-junij . . „	— „ „	—
„ „ jesen . . „	6 86 „ „	6 87
Turšica za maj-junij „	5 36 „ „	5 37
Oves za pomlad . . „	5 37 „ „	5 38
„ „ maj-junij . . „	5 49 „ „	5 50

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m, srednji zračni tlak 736-0 mm.

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebe	Padačina v 24 urah v mm.
14. 9. zveč.	734.3	4.7	brezv.	del. jasno	—
15. 7. zjutr.	730.4	1.1	sr. jvzh.	megla	21.4
15. 2. popol.	732.6	8.6	sl. jug	jasno	—

Srednja včerajšnja temperatura 5.7°, normale: -0.3°.

VABILO

na

IV. redni občni zbor

„Hranilnice in posojilnice v Vipavi“,

registr. zadruga z neomejenim poročtvom“,

kateri se vrši

v **četrtak dné 1. marca 1900**

ob 4. uri popoldne

v **zadružni pisarni v Vipavi.**

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Potrjenje letnega računa.
3. Volitev načelstva, računskega pregledovalca in njega namestnika.
4. Slučajni nasveti.

Opomba. Ako bi bil ta občni zbor nesklepčen, vršil se bode pa drugi z istim dnevnim redom na istem kraju in ob isti uri **dné 8. marca t. l.**

122 1—1

Načelstvo.

Vabilo

na

redni občni zbor

posojilnice v Radovljici,

ki se bo vrši

v **četrtak 1. marca 1900**

ob 3. uri popoldne

v **gostilniških prostorih g. Fran Kunstl-a v Radovljici**

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo ravnateljstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje letnega računa in razdelitev čistega dobička.
4. Volitev ravnateljstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Razni nasveti.

128 1—1

Načelstvo.

VABILO

na

II. redni občni zbor

„Gospodarske zadruge v Selški dolini,

registr. zadruga z omejeno zavezo“,

ki se bode vršil

v **nedeljo dné 4. marca 1900**

ob 1. uri popoldne

v **zadružnih prostorih.**

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo računskega pregledovalca.
3. Potrjenje računa za leto 1899.
4. Volitev treh izstopivših odbornikov.
5. Razni nasveti.

Na Češnjici, dné 15. febr. 1900

129 1—1

Načelstvo.

VABILO

na

občni zbor

„Hranilnice in posojilnice v Tunjicah“

kateri se vrši

v **nedeljo, dné 25. februarja 1900**

z nastopnim vspeedom:

1. Potrjenje računa.
2. Volitev načelstva.
3. Volitev nadzorništva.
4. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

130 1—1

odbor.

Najboljše čistilno sredstvo

je svetovno znani **Globus čistilni izvleček** za vse kovine, kakor zlato, srebro, medenino, baker, kuhinsko opravo itd. — **Vseobšna čistilna pasta** za zrcala in okna. Dobiva se pri trdki **BRATA EBERL v Ljubljani**, Frančiškanske ulice.

Vnanja naročila proti porzetju. 227 6 11—10

Klobuke in slamnike

100 **snaži** in po novi šegi **prenareja** 10-2

C. Brilli. Reselnova cesta št. 16.

Pleskarski in lakirarski obrt

A. Bricel ✱ ✱ ✱ ✱

F. Oražem & ✱ ✱

J. Korbar ✱ ✱ ✱

✱ ✱ **30 Florjanske ulice 30**

se priporoča spoštovanemu občinstvu za izvršitev vseh v to stroko spadajočih del po najnižji ceni. 114 6—1

Národna jed

postati morajo **testenine** iz prve kranjske tovarne **testenin Zniderš & Valenčič v Ilirski Bistrici** po njih izbornem okusu, obilnej redilnosti nizki ceni in enostavnem pripravljanju. 954 11

Dunajska borza.

Dné 15. februarja.

Skupni državni dolg v notah	99.95
Skupni državni dolg v srebru	99.95
Avstrijska zlata renta 4%	99.45
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	99.45
Ogerska zlata renta 4%	98.80
Ogerska kronska renta 4%, 200	94.25
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	126.70
Kreditne delnice, 160 gld.	236.40
London vista	242.40
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	118.15

20 mark	23.62
20 frankov (napoleonor)	19.25
Italijanski bankovci	89.75
C. kr. cekini	11.38

Dné 14. februarja.

3-2% državne srečke l. 1854, 250 gld.	164 —
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	159.75
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	2.0 50
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	97.20
Tisime srečke 4%, 100 gld.	141.25
Dunavske vravnave srečke 5%	257 —

Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	107.25
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	96.10
Prioritetne obveznice državne železnice	87.80
„ „ južne železnice 3%	69.60
„ „ južne železnice 5%	101 —
„ „ dolenskih železnic 4%	99.50
Kreditne srečke, 100 gld.	395.75
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	340 —
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	42.80
Ogerskega „ „ 5	23.50
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	13.50
Rudolfove srečke, 10 gld.	59 —

Salmove srečke, 40 gld.	172.50
St. Genois srečke, 40 gld.	177 —
Waldsteinove srečke, 20 gld.	178 —
Ljubljanske srečke	49 —
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	124.25
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	302.25
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	79.50
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	24.95
Splošna avstrijska stavbinska družba	97.50
Montanska družba avstr. pian.	273.50
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	319.15
Papirnih rubljev 100	255.50

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — **Promese** za vsako žrebanje. Kulantina izvršitev naročil na borzi.

Menjarnica delniška družba

„M E R C U R“

l. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnih.